

МАНАСТИР КЛИСИНА

У плодној и питомој долини Сане, на размеђи Санског Моста и Приједора, у селу Ништавци, налази се Светомарински манастир Клисина, чији давнашњи сјај поново обасјава христочежњива срца православних Срба, који своје молитвено уточиште налазе у овој светињи.

Подигнут на старом средњевијековном манастиришту, данашњи манастир Клисина свједочи никад заборављену историју свога народа и краја, свједочећи собом нераскидиву повезаност Бога и човјека, а молитвеним посредовањем Свете великомученице Марине, чије Свете Мошти окријепљују шесточлано братство овог манастира, али и вјерне, који у све већем броју долазе овој светињи, са жељом да јој се поново врате. Зато из ње и одлазе са надом у поновни молитвени сусрет.

Историја овог крајишког бисера православне духовности истовјетна је народној историји, тако да је њено крстоносно трајање обиљежено страдањем, али је исто тако и прожето снагом у поновно дизање, које увијек и изнова свједочи неуништивост свете православне вјере, на којој је и настало све оно што је српски народ сачувало кроз вијекове.

Наиме, према народном предању, које је дубоко и не оставља мјеста сумњи, на мјесту данашњег манастира постојао је такође православни манастир и у средњем вијеку, у прилог чега говоре и сви доступни подаци, а у чију истинољубивост не смијемо и не требамо сумњати, имајући у обзир и сам назив узвишења (Клисина), на којем се налази данашњи манастир, а који нам говори исто колико и научне претпоставке, јер ријеч КЛИСИНА представља посрбљени израз за грчку ријеч ЕКЛИСИЈА, што у дословном преводу значи црква.

Новија историјска сазнања свједоче о постојаности средњевијековног православног манастира, али нам још увијек није сасвим познат временски период када је манастир уништен.

Наиме, турским освајањем Босне, 1463. године, неповратно је нарушен положај Српске православне цркве, чији је опстанак висео о концу наредних 450 година, па је могуће да је манастир Клисина уништен одмах по доласку Турака на ове просторе, када је силином турске сабље уздизан ислам, док се том истом сабљом покушавала уништити неуништивост Цркве Христове.

Исто тако је могуће, о чему нам говоре поједини историјски извори, да је средњевијековни манастир страдао у времену злогласног римског папе Инокентија III, који је наредио угарском краљу да поруши православне манастире широм Босне, а православне монахе мачем погуби. Имајући у виду да је тадашњи манастир припадао области Доњи Краји, која је често мијењала владаре и царства, налазећи се на вјетрометини бурних историјских збивања, слободни смо утврдити како манастир Клисина ни тада није прошао без великих и болних рана, чији су ожиљци остали utkани у памћењу овдашњих Срба, а могуће је да је чак и тада у манастиру угашено кандило монашког живота.

У међувремену, упркос тежини ропског јарма, православни Срби, настањени у долини Сане, сачували су успомену на негдашњи манастир, преносећи неиспричану причу о њему кроз генерације будућих нараштаја, на тај начин их подсјећајући како молитвени помен православне светиње не смије остати затрпан у тамним дубинама историјског заборава.

И заиста, на истом мјесту, неколико вијекова касније, Срби су подигли дрвени храм невеликих димензија, који такође није одолио бурним историјским искушењима, те је спаљен 1942. године, од стране потомака превјерених Срба. А од тадашњег храма остало је једино звоно, којег су Срби тајно спустили у ријеку Сану, чврсто вјерујући у дан када ће оно поново позвати православне вјернике на молитвено сабрање. Тако је и било!

Крајем Другог свјетског рата звоно је извађено из ријеке Сане, те је стављено на импровизовани дрвени звоник, одакле је пуних педесет наредних година позивало, с времена на вријеме, православне на молитву.

Тек 1991. године започело се са изградњом невеликог филијалног храма скромне архитектонске вриједности, посвећеног Светој великомученици Марини, на древном манастиришту, на којем је до тада постојао само поменути дрвени звоник.

Радови на изградњи Светомаринског филјалног храма трајали су све до 1993. године, када је храм освештао, чином трносања, Епископ бихаћко-петровачки Г. Хризостом, 30. јула 1993. године, на дан празновања Свете Марине – Огњене Марије.

И тада, на дан освећења новоподигнутог храма, док је Епископ проповједао са степеништа, неко од присутних вјерника је повикао:

- Владико, нека ово буде манастир!

И на тај повик, Преосвећени Владика је одговорио:

- Ако Бог да и биће!

И тада, по први пут, почело се размишљати о изградњи Светомаринског манастира, чије би постојање оснажило православну духовност Срба у долини ријеке Сане. И заиста, по милости Божјој, приступило се изградњи темеља будућег манастирског конака, који су освећени на дан успомене Свете великомученице Марине 1994. године, у жеку Грађанског рата.

Због познатих и небивалих ратних дешавања сви радови на изградњи будућег манастира су прекинути, тако да су радови настављени 1997. године, али су и они, због опште беспарице, врло често прекидани, али су, упркос томе, свеукупна настојања, љубав и труд родила род достојан љубави Христове.

Светомаринску општежитељну обитељ – манастир Клисину – прогласио је својом одлуком Епископ бихаћко-петровачки Г. Хризостом, 1. јануара 1998. године, али стварни почетак монашког живота у овом светом манастиру везан је за 29. октобар 2000. године, када је монашки постриг примио искушеник Драженко Рожић, у монаштву назван Василије, по Светом Василију Острошком Чудотворцу.

У љето 2000. године, асфалтиран је прилаз манастиру, као и дио манастирске порте.

Током 2001. године вршени су велики радови на доградњи и завршетку манастирског конака, који је освештан 30. јула, чиме су створени оптимални услови за даљњи развој монашког живота у Светомаринској обитељи манастира Клисина.

С обзиром на положај манастира, имајући у виду близину магистралног пута Сански Мост – Приједор, одлучено је да се приступи изградњи оградног зида, чији су темељи изливени 2002. године, али се, због недостатка новца, стало са даљњом градњом.

2004. године руски умјетник Владислав Јушков фрескописао је олтарску апсиду Светомаринског храма, коју је у потпуности завршио 2007. године

С обзиром на пораст броја житеља овог светог манастира, искушеника и монаха, али и гостију, указала се потреба за проширењем манастирског посједа, како би се створиле могућности за самосталну пољопривредну производњу неопходну за манастирске потребе, те је 2005. године купљено сусједних 14. 500 м², уз западни дио манастирске порте, чиме је манастирски

комплекс знатно увећан и обогаћен.

Исте, 2005. године, тачније 1. септембра, започето је зидање оградног манастирског зида, које је трајало непуних педесет дана, током којих је озидано 150 метара зида, чиме је знатно побољшана функционалност, али и сам изглед манастирске порте, јер поред своје функционалности зид карактерише и његова несумњива естетска вриједност. Већ наредне 2006. године, 4. септембра, започело је зидање дијела јужне и читава западна страна оградног манастирског зида, чијим је скорим завршетком манастир Клисина добио дио естетске пуноће, коју ће надограђивати у наредним годинама. Треба напоменути да је по угледу на оградни зид манастира Клисина изграђен истовјетни оградни зид у фрушкогорском манастиру Крушедол, што је велика част за Светомаринску обитељ, узимајући у обзир историјски и духовни значај крушедолске светиње.

Због великог прилива вјерника, током 2006. године изграђена је хладара у јужном дијелу манастирске порте, како би се у љетњим мјесецима омогућио што угоднији боравак све већем броју православних вјерника који долазе у ову светињу.

С обзиром да се на звонику невеликог манастирског храма налазило, и још увијек налази, дјелимично оштећено звоно, које је преживјело све пошасте Другог свјетског рата мирујући на ријечном дну модрозелене Сане, дошло се на помисао да се за потребе манастира у нарастању набаве још три звона, за која је нађен добротвор Чорокало Горан, са породицом. Сва три звона су купљена и изливена у ливници звона „Жалец“ у Љубљани. Али и у овом случају недокучива промисао Божија показала је сву снагу Божанске љубави, којом Господ, молитвама Свете Марине, благосиља манастир Клисину. Наиме, када је дародавац звона чуо да се звона планирају поставити на импровизовани манастирски звоник, одлучио је да, по благослову Епископа бихаћко-петровачког Г. Хризостома и Управе манастира Клисина, сагради о свом трошку импозантни звоник, по угледу на средњевијековне пиргове, који и дан данас свједоче о давно прохујалим временима. На Славу Божију, тако је и било. Убрзо се кренуло са израдом идејног рјешења, а сама градња звоника започета је 19. јуна 2007. године, да би до 25. јула био готово у потпуности озидан, јер су на њега звона постављена наредних дана, а освештао их је Епископ бихаћко-петровачки Г. Хризостом, на дан манастирске славе Свете великомученице Марине, 30. јула 2007. године.

Комплетни радови на завршетку звоника/пирга, у саставу којег постоји и капела посвећена Светом Сави и Светом Симеону, завршени су у љето 2008. године. На улазу у звоник/пирг постављена је и мермерна плоча, са натписом, на којем пише:

„У Име Оца и Сина и Светога Духа. Овај звоник манастира Клисине са три звона, и капелом Светог Саве и Светог Симеона у њему, подигоше 2007. године Чорокало Горан и Станка из Санског Моста, са синовима Грегором и Жаном. Освети га Г. Хризостом, Епископ бихаћко-петровачки, на дан Свете Великомученице Марине, 30/17 јула 2008. године. Господе, благослови и сачувај ктиторе овога звоника на много година. Амин!“

Звоник /пирг манастира Клисина данас представља украс овог манастира, који оставља позитиван утисак на посјетиоце и поштоваоце Светомаринске обитељи, а о чему свједоче многобројне усмене похвале.

Изградња манастирског звоника није значила и крај градитељских активности у овом манастиру, већ напротив, кренуло се у даљње радове, са великом жељом да се манастирски живот унаприједи на добро братства, посјетиоца и свете Цркве. Тако је у јесен 2008. године затворен предулаз, чиме је добијена пространа зимска трпезарија, а комплетан простор изнад терасе је прекривен, као и кров цјелокупног конака, чији је спољашњи изглед добио на естетици, али је и функционалност конака дигнута на већи ниво, што је био и основни циљ овог грађевинског подухвата.

У спољашњим нишама, на западном дијелу звоника/пирга, постављена су три мозаика велике умјетничке вриједности, на којима су представљени Господ Исус Христос, Свети Сава и Свети Симеон Српски.

Мозаици су израђени у умјетничкој радионици манастира Студеница, а освештани су на дан манастирске славе, 30. јула 2009. године, у присуству великог броја вјерника.

Од априла 2008. године до фебруара 2010. године, у манастиру Клисина постојала је иконописачка радионица, којом је руководио Алекса Милић, академски сликар из Приједора. Током постојања ове радионице, под манастирским сводовима настала су бројна умјетничка дјела, чиме је и сам манастир показао своју склоност и опредјељеност ка његовању хришћанске умјетности.

У манастирском конаку је оформљена и библиотека, чији је циљ да одговори на све учесталије потребе посјетиоца манастира, али и самог

братства, за поучном хришћанском литературом, коју посједује ова библиотека.

Трудом и љубављу манастирског братства, а молитвама и Небеским благословом заштитнице ове свете обитељи, Свете великомученице Марине, број посјетиоца и поштоваоца овог светог манастира већи је из године у годину, тако да је проширење и онако малог манастирског храма било логичан наставак свих напријед побројаних активности.

На основу идејног рјешења, пројекат проширења постојећег храма урадио је Борис Баца, архитекта из Бања Луке. Пројектом је предвиђено знатно проширење манастирског храма, чији ће се архитектонски изглед естетски сјединити са већ постојећим звоником, али и осталим објектима у манастирској порти.

Радови на проширењу манастирског храма започели су 16. априла 2010. године.

У манастиру Клисина молитвено обитава петочлано братство, које чине: Игуман Василије /Рожић/, протосинђел Венијамин /Ковачић/, те искушеници Зоран Вишић, Бранко Бојанић и Дарко Иваниш.